

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA

**IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA NACIONALNE KONTAKTNE TOČKE KAO
TRAJNOG MEHANIZMA ZA PROMICANJE I PRIMJENU SMJERNICA ZA
ODGOVORNO POSLOVANJE ORGANIZACIJE ZA GOSPODARSKU SURADNJU I
RAZVOJ (23. 05. 2019. - 31. 12. 2020.)**

Zagreb, travanj 2021.

1. UVOD

Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development/OECD*) međunarodna je organizacija koja okuplja zemlje opredijeljene za demokraciju i tržišno gospodarstvo s ciljem potpore održivom gospodarskom razvoju, podizanju životnog standarda, unapređenju nacionalnih sektorskih politika kao i rastu svjetske trgovine.

OECD-ove države članice nastoje odgovoriti na globalne izazove na području gospodarstva i razvoja te uspostaviti učinkovite i u praksi potvrđene standarde i mehanizme poslovanja. Razmjenom znanja i iskustava te iznalaženjem praktičnih rješenja za nacionalne, regionalne ili globalne probleme, kroz rad svojih više od 250 specijaliziranih odbora, radnih skupina i mreža, OECD predstavlja jedinstven multilateralni forum na kome se raspravlja o najboljim praksama u provedbi ključnih gospodarskih i razvojnih reformi među 37 država članica, koje nedvojbeno pripadaju najrazvijenijem dijelu svijeta.

O značaju OECD-a govori i činjenica da 37 država članica i pet država ključnih partnera (Brazil, Kina, Indonezija, Južna Afrika i Indija) zajednički proizvode više od 80% ukupnih svjetskih dobara i usluga. To ujedno govori i kako je riječ o „ekskluzivnom klubu“ država, koje se prihvaćanjem OECD-ovih preporuka i pravnih akata, opredjeljuju za kontinuirano podizanje standarda u svim sferama političkog i gospodarskog života.

Republika Hrvatska uspostavila je odnose s OECD-om 1993. godine. Od tada su razmijenjene brojne informacije i ostvareni mnogi projekti te je prihvaćeno niz kompleksnih pravnih instrumenata OECD-a.

Službeno pismo namjere za pristupanjem OECD-u, Republika Hrvatska uputila je u siječnju 2017. godine.

2. OSNIVANJE NACIONALNE KONTAKTNE TOČKE (NKT)

a) Pravni temelj

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova 2015. godine podnijelo je zahtjev za pristupanjem Deklaraciji o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima (u daljnjem tekstu Deklaraciji), te time i Odboru za ulaganja (*Investment Committee*), te drugim pripadajućim pravnim instrumentima.

Svaka država pristupnica Deklaraciji i Odboru za ulaganja ima obvezu aktivno promovirati Smjernice za odgovorno poslovanje u svojim politikama te osnovati trajni mehanizam za promicanje i primjenu Smjernica i osigurati njegov funkcionalan rad. Mehanizam se naziva Nacionalna kontaktna točka (*National Contact Point, NCP*).

Prije samog pristupanja Odboru za ulaganja, svaka država pristupnica morala je ispuniti preduvjet, izraditi Pregled investicijske politike u suradnji sa stručnjacima OECD-a. U RH, nositelj projekta bilo je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, a projekt je financiran iz fonda tehničke pomoći EU za provedbu strukturnih reformi (*Structural Reform Support Program*). Pregled investicijske politike sastoji se od ukupno osam poglavlja.

U poglavlju 8. Promoviranje i omogućavanje odgovornog poslovanja navedene su sljedeće preporuke:

- Uspostaviti funkcionalnu nacionalnu kontaktnu točku kako bi se unaprijedila učinkovitost Smjernica: sve države koje su pristupile Deklaraciji OECD-a obvezale su se uspostaviti nacionalnu kontaktnu točku u skladu s Odlukom Vijeća o Smjernicama za multinacionalna poduzeća OECD-a. Hrvatska bi trebala uspostaviti dobro utvrđen i jasan postupak odlučivanja od strane nacionalne kontaktne točke, osobito u vezi s odgovarajućim ulogama dvaju glavnih tijela koja čine nacionalnu kontaktnu točku.
- Aktivno promicati Smjernice i nacionalnu kontaktnu točku među poduzećima koja posluju u Hrvatskoj i među hrvatskim poduzećima koja posluju u inozemstvu, kao i među sindikatima, radničkim organizacijama i predstavnicima civilnog društva, među ostalim ispitivanjem osviještenosti o Smjernicama i njihove predane provedbe: Podizanje svijesti o Smjernicama te o načelima i normama odgovornog poslovanja među svim relevantnim dionicima važan je aspekt osiguravanja učinkovitog ispunjenja mandata nacionalne kontaktne točke.
- Zauzeti proaktivan pristup suradnji sa svim dionicima, osobito sa sindikatima i organizacijama civilnog društva: Hrvatska se savjetovala s dionicima o planovima za uspostavljanje nacionalne kontaktne točke i za uključenje raznih dionika u njezino djelovanje u sklopu višedioničke skupine. Međutim, nevladine organizacije i sindikati trenutačno su premalo zastupljeni u planovima za višedioničke skupine. Za izgradnju povjerenja ključna je suradnja sa svim dionicima.

- Dopriniti izgradnju kapaciteta nacionalne kontaktne točke u roku godine dana od preporuke za uspostavljanje učinkovite Nacionalne kontaktne točke sukladno Smjernicama OECD-a od dana od pristupanja i u tom kontekstu, izvijestiti OECD o napretku provedbe preporuka za poboljšanje učinkovitosti nacionalne kontaktne točke: posebnu pozornost trebalo bi posvetiti uspostavi dobro utvrđenog i jasnog postupka odlučivanja od strane nacionalne kontaktne točke, osobito u vezi s odgovarajućim ulogama dvaju glavnih tijela koja čine nacionalnu kontaktnu točku.
- Promicati primjenu OECD-ovih smjernica za dubinsku analizu u hrvatskim poduzećima ili poduzećima koja posluju u Hrvatskoj, i to pružanjem aktivne potpore tim poduzećima pri provedbi preporuka iz smjernica za dubinsku analizu, te osigurati najširu moguću distribuciju raznih sektorskih smjernica i njihovu upotrebu među raznim dionicima: države koje su pristupile Deklaraciji OECD-a obvezuju se pristupiti i svim povezanim pravnim instrumentima OECD-a kojima je cilj pružanje potpore za provedbu Smjernica OECD-a, među ostalima smjernica za dubinsku analizu: promicanje i podupiranje provedbe tih instrumenata poduzećima će olakšati ispunjavanje očekivanja u vezi s odgovornim poslovanjem u Hrvatskoj.
- Promicati usklađenost politika i poboljšati koordinaciju politika povezanih s odgovornim poslovanjem unutar Vlade: konkretno bi u tom smislu moglo biti korisno sastaviti Nacionalni akcijski plan za odgovorno poslovanje u suradnji s relevantnim dionicima, uključujući poduzeća, sindikate i organizacije civilnog društva. Usklađenost politika od ključne je važnosti kako bi se osigurala učinkovita izrada i provedba politika za poticanje odgovornog poslovanja.

Na temelju navedenih preporuka, Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 23. svibnja 2019. godine donijela je Odluku o osnivanju Nacionalne kontaktne točke kao trajnog mehanizma za promicanje i primjenu Smjernica za odgovorno poslovanje Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj.

Prema Odluci Vlade RH, Nacionalna kontaktna točka zadužena je za promicanje i pružanje informacija o Smjernicama o odgovornom poslovanju i za postupak primjene Smjernica, doprinos rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima, izradu početne procjene zaslužuje li postavljeno pitanje daljnje ispitivanje, ponudu dobrih usluga, uključujući i pristup postupcima mirenja ili posredovanja kako bi se pomoglo strankama u rješavanju tih pitanja. Vlada RH je 17. listopada 2019. godine donijela „Odluku o davanju suglasnosti za pristupanje Republike Hrvatske Deklaraciji o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima i povezanim pravnim instrumentima te u pridruženo članstvo u „Odboru za ulaganje u proširenom sastavu Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD)“. Pristupanje RH ostvareno je dostavom pisma odgovora predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića glavnom tajniku OECD-a Angelu Gurriji.

b) Ustrojstvo Nacionalne kontaktne točke

Prema Odluci Vlade RH, hrvatska Nacionalna kontaktna točka sastoji se od Tajništva NKT i Vanjskog tijela NKT.

Tajništvo NKT čine dva člana – jedan službenik iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova i jedan službenik iz Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, koji su imenovani od strane čelnika tih tijela.

Tajništvo NKT zaduženo je za koordinaciju svih aktivnosti Nacionalne kontaktne točke, pružanje administrativne podrške radu Vanjskog tijela, izradu godišnjeg izvješća o poduzetim aktivnostima Nacionalne kontaktne točke Odboru za ulaganja OECD-a te sudjelovanje na godišnjim sastancima OECD-ove Radne Skupine za odgovorno poslovanje (*Working Party on Responsible Business Conduct, WPRBC*).

Sastanak s članovima Vanjskog tijela NKT održava se najmanje jednom godišnje kako bi članovi bili obavješteni o poduzetim aktivnostima te radi koordinacije određenih aktivnosti (primjerice sudjelovanje na konferencijama, sastancima i drugim promotivnim aktivnostima).

Vanjsko tijelo sastoji se od imenovanih predstavnika tijela državne uprave u čijoj je široj nadležnosti promicanje odgovornog poslovanja, te predstavnika poslovne zajednice, sindikata i nevladinih udruga koje se bave zaštitom ljudskih prava i zaštitom okoliša.

Ono je zaduženo je za pružanje pomoći strankama u rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima kao i za druge aktivnosti promicanja i primjene Smjernica koje obavlja u koordinaciji s Tajništvom.

Prema Odluci Vlade, pozvani su čelnici tijela čiji predstavnici čine Vanjsko tijelo da imenuju svoje predstavnike, a predstavnici udruga u Vanjskom tijelu odabrani su kroz natječaj koji je proveden u suradnji s Uredom za udruge.

Sjedište Nacionalne kontaktne točke nalazi se u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja osiguravaju financiranje rada mehanizma iz redovnog godišnjeg proračuna.

3. AKTIVNOSTI TAJNIŠTVA NACIONALNE KONTAKTNE TOČKE (NKT) U IZVJEŠTAJNOM RAZDOBLJU

Od osnivanja Nacionalne kontaktne točke u svibnju 2019. do 31. prosinca 2020. godine izvršene su sljedeće aktivnosti:

a) Sudjelovanje u radu RS za odgovorno poslovanje OECD-a i izvještavanje RS

- Od 4. do 7. studenog 2019. godine sudjelovanje na sastancima Radne skupine za odgovorno poslovanje (*Working Party for Responsible Business Conduct, WPRBC*) u Parizu, na kojima se raspravljalo o novostima vezano za odgovorno poslovanje (*Responsible Business Conduct, RBC*). U sklopu sastanaka za RBC, održan je i sastanak

mreže Nacionalnih kontaktnih točaka na kojima su sudjelovali NKT-ovi svih država članica i partnera. Na sastanku mreže NKT-ova raspravljalo se o problematici s kojima se NKT susreću u svakodnevnom radu (primjerice nedovoljna pravna zaštićenost NKT-a, razvoj novih alata koji trebaju olakšati provođenje aktivnosti NKT vezanih uz posebne slučajeve i sl.);

- Pripremljen je i dostavljen OECD-u „*Follow-up report on the adherence to the Declaration on international investment*“ za Republiku Hrvatsku. Naime, Republika Hrvatska se pristupanjem Deklaraciji obvezala se da će u razdoblju od godine dana od pristupanja Deklaraciji izraditi, i na sljedećem WPRBC sastanku predstaviti „*Follow-up report on the adherence to the Declaration on international investment*“. Na sastanku WPRBC održanom 3. studenog 2020. godine, uspješno je predstavljeno navedeno izvješće, na kojeg nije bilo prigovora;
- Pripremljen je i dostavljen OECD-u „*Policy Developments on Responsible Business Conduct*“ za razdoblje od ožujka do studenog 2020. godine koji prati što su zemlje pristupnice poduzele u posljednjih šest mjeseci u svrhu promoviranja odgovornog poslovanja (DOP) u svojim politikama;
- Pripremljen je i dostavljen upitnik OECD-u koji se tiče aktivnosti vezanih uz NKT i promociju Smjernica (*National Contact Point Reporting Questionnaire 2020*). Upitnik je vezan za aktivnosti NKT i promociju Smjernica. Osmišljen je kako bi pomogao nacionalnim kontaktnim točkama da ispune obveze izvješćivanja sukladno „Smjericama OECD-a za multinacionalna poduzeća“. Sastoji od 61 pitanja i 2 dodatka, a obuhvaća informacije o institucionalnim aranžmanima, promociji, koherentnosti politika, područje posebnih slučajeva, identificiranje izazova i sl. Upitnik je ispunjavalo Tajništvo NKT. Ispunjeni upitnik Tajništvo NKT prosljedilo je OECD-u 19. siječnja 2021. godine;
- Primljen je i dostavljen upitnik OECD-a koji se odnosi na pet preporuka Vijeća o dubinskoj analizi lanaca opskrbe. Upitnik se odnosi na pet preporuka Vijeća OECD-a o dubinskoj analizi lanaca opskrbe (*Questionnaire to Adherents to the Five Recommendations of the Council on Supply Chain Due Diligence*). Radi se o sljedećim preporukama Vijeća za: 1) lance opskrbe mineralima iz područja pogođenih sukobima i područja visokog rizika; 2) o značajnom angažmanu dionika u ekstraktivnom sektoru; 3) za odgovorne poljoprivredne opskrbne lance; 4) za odgovorne opskrbne lance u sektoru odjeće i obuće; te 5) za odgovorno poslovanje. Tajništvo NKT ispunilo je upitnik u suradnji s nadležnim resornim tijelima (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i Ministarstva financija). Upitnik je 22. veljače 2021. godine prosljeđen OECD-ovoj RS za odgovorno poslovanje;
- Prije održavanja WPRBC sastanka, Tajništvo NKT je 6. listopada 2020. godine zaprimilo, pripremlilo te 4. ožujka 2021. godine dostavilo OECD-u „*Policy Developments on Responsible Business Conduct*“ za razdoblje od studenog 2020. do ožujka 2021. godine

koji prati što su zemlje pristupnice poduzele u posljednjih šest mjeseci kako bi promovirale društveno odgovorno poslovanje (DOP) u svojim politikama.

b) Postupanje u posebnim slučajevima (*specific instances*)

Na drugom sastanku Vanjskog tijela i Tajništva NKT koji je održan 23. rujna 2020. godine, usvojena su „Pravila postupanja u posebnim slučajevima“. Sukladno Pravilima, u cilju učinkovite primjene Smjernica, Nacionalne kontaktne točke imaju zadatak obrađivati upite vezane uz kršenje Smjernica kao i davanje doprinosa rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima i to na nepristran, predvidljiv i pravičan način, u skladu s načelima i standardima iz Smjernica.

U izvještajnom razdoblju nije pokrenut niti jedan slučaj.

c) Izrada promotivnih materijala i sudjelovanje na promotivnim događanjima

U lipnju 2019. godine uspostavljena je mrežna podstranica za promociju Smjernica i hrvatske NKT na internetskoj stranici investcroatia.gov.hr, a u listopadu 2020. godine, izrađena je i mrežna podstranica za promociju Smjernica i hrvatske NKT na javnim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova;

U kolovozu 2019. godine dovršen je prijevod „Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća“, a prijevod „Kompendija pravnih instrumenata i povezanih dokumenata“ i „Deklaracije o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima“ (koja je sastavni dio Kompendija) dovršen je u listopadu 2019. godine. Dokumenti su dostupni na internetskim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova (<http://www.mvep.hr/hr/oecd/>) i Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (<https://investcroatia.gov.hr/smjernice/>);

U srpnju 2020. godine, izrađen je sažeti promotivni letak o Smjernicama za odgovorno poslovanje i informacijama o hrvatskoj NKT. U letku su u skraćenom obliku navedene informacije o Smjernicama, hrvatskoj NKT kao i faze u postupku posebnog slučaja, a u rujnu 2020. godine izrađena je šira informacija o Smjernicama u pdf obliku.

U sklopu 12. Konferencije o DOP-u koju jedanput godišnje organizira Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj (HRPSOR), održane 10. studenog 2020. godine, predstavnici Tajništva NKT sudionicima Konferencije iz poslovnog sektora održali su prezentaciju o Smjernicama kao i područje rada NKT;

U prosincu 2020. godine izrađen je vizualni identitet NKT s kojim će biti usklađeni svi promotivni materijali NKT;

Tijekom prosinca 2020. i siječnja 2021. godine informativni letci iz područja dubinske analize (*due diligence*) prevedeni su na hrvatski jezik te su grafički obrađeni i objavljeni na internetskoj stranici Ministarstva vanjskih i europskih poslova (NKT podstranica: <http://www.mvep.hr/hr/oecd/>) i internet stranici Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja: Invest Croatia (<https://investcroatia.gov.hr/smjernice/>).

Prijevod informativnih letaka iz područja dubinske analize odnosi se na:

- Preporuke OECD-a za dubinsku analizu odgovornog poslovanja koje pružaju praktičnu podršku poduzećima davanjem jasnih pojašnjenja o provođenju dubinske analize u skladu s preporukama iz Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća;

- Preporuke OECD-a za Odgovorno poslovanje za institucionalne investitore u skladu sa Smjericama OECD-a upućuju investitore kako izbjegavati negativne učinke svojih investicija na društvo i okoliš. Također će im pomoći u izbjegavanju financijskih i reputacijskih rizika, savjetovati ih kako odgovoriti na očekivanja svojih klijenata i korisnika i kako doprinijeti globalnim ciljevima klimatskog i održivog razvoja;
- Preporuke OECD-a za dubinsku analizu odgovornih lanaca opskrbe pružaju praktični okvir za dubinsku analizu, opisujući način na koji trgovačka društva mogu prepoznati i spriječiti štetu u pogledu ljudskih i radnih prava te rizika za okoliš i integritet u sklopu vlastitog poslovanja te u svojim lancima opskrbe;
- Preporuke OECD-a i FAO-a za odgovorne lance opskrbe u poljoprivredi pomažu poduzećima ublažiti štetne učinke u lancu opskrbe u poljoprivredi i potaknuti uključivi razvoj. Provedba Preporuka OECD-a i FAO-a može pomoći trgovačkim društvima u aktivnom uklanjanju štete i postizanju brojnih ciljeva održivog razvoja.

4. ZAKLJUČNO

Pristupanjem Republike Hrvatske Deklaraciji o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima 17. listopada 2019. godine i pripadajućim pravnim instrumentima postali smo pridružena članica Odbora za ulaganja. Hrvatska NKT osnovana je Odlukom Vlade RH 23. svibnja 2019. godine, a postala je potpuno funkcionalna izborom predstavnika Tajništva i predstavnika Vanjskog tijela, u rujnu 2019. godine.

NKT je uspješno i u roku izvršila sve obveze iz Smjernica i Odluke VRH te je posebno istaknuta u OECD-ovom *2020 Annual Report for NCP*.

Uz obveze iz Smjernica i Odluke VRH, hrvatska NKT pružila je i podršku drugim tijelima državne uprave u obveznom izvještavanju OECD-a o izvršavanju preporuka i obaveza iz Deklaracije o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima i pripadajućih pravnih instrumenata na koje se Republika Hrvatska obvezala.

S tim u vezi, u slijedećem periodu pojačat ćemo suradnju tijela državne uprave radi adekvatnog prikupljanja informacija i izrade izvješća/upitnika OECD-a o tome što RH poduzima vezano za obveze koje je preuzela pristupanjem Deklaraciji o međunarodnim ulaganjima i multinacionalnim poduzećima te pripadajućim pravnim instrumentima, odnosno u vezi primjene i promocije Smjernica i Preporuka u hrvatskim strateškim dokumentima i zakonskim i podzakonskim aktima i aktivnostima TDU.